

Obraćanje člana Stalne delegacije Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Parlamentarnoj skupštini Centralnoevropske inicijative (PS CEI) Zvonka Jurišića na zasjedanju Generalnog komiteta za kulturna pitanja PS CEI na temu „Inicijative za održavanje lingvističkih i kulturnih identiteta“

Bonyhad, Mađarska, 25. april 2013.

„Cijenjeni g. Predsjedniče, poštovane kolege

Veliko mi je zadovoljstvo biti danas na ovom sastanku!

Poštovani g. Predsjedniče, zahvaljujem Vam na toploj dobrodošlici i čestitam na izvrsnoj organizaciji ovog sastanka u Bonyhádu, kao i mogućnosti da razmotrimo pitanja od zajedničkog interesa. Potreba za postojanjem i ostvarivanjem posebnih manjinskih prava proizlazi iz podređenog položaja koje manjine imaju u odnosu na većinski narod.

Ta se podređenost može ogledati ne samo u manjoj brojnosti u odnosu na većinski narod, već i u manjem ekonomskom, političkom, kulturnom i drugim vrstama utjecaja koje pojedine manjinske skupine i njezini pripadnici ostvaruju u široj zajednici.

Manjinske skupine i njihovi pripadnici nerijetko su izloženi nerazumijevanju, marginalizaciji, diskriminaciji, pa čak i različitim oblicima nesnošljivosti, što utječe na problem njihove opstojnosti i njihove integracije u društvo.

Poduzimanjem posebnih mjera i ostvarivanjem specifičnih manjinskih prava teži se osigurati uvjete za opstojnost manjinskih skupina i njihovu integraciju u širu zajednicu uz očuvanje vlastitog identiteta, odnosno uz sprječavanje nedobrovoljne asimilacije. Posebnim se mjerama stvaraju jednake mogućnosti svim osobama da ostvare svoja prava. Temeljna individualna, politička, ekonomska, socijalna i kulturna ljudska prava i slobode zajamčeni su svakom čovjeku, a samim time i pripadnicima manjinskih skupina.

Zaštita posebnih manjinskih prava i sloboda najčešće se odnosi na jamstva iz područja:

- uporabe manjinskoga jezika i pisma,
- obrazovanja na manjinskom jeziku i pismu,
- očuvanja, njegovanja i iskazivanja vlastite kulture te ispovijedanja vjere kojoj pripadaju,
- slobode samoodržanja i samoorganiziranja,
- obavljanja informativnih djelatnosti na manjinskom jeziku i pismu,
- osiguranja sudjelovanja u javnom životu i poslovima.

Danas bit zaštite prava pripadnika nacionalnih manjina čine: nediskriminacija, jednakost i posebne dodatne mjere kojima se osigurava očuvanje njihova nacionalnog, vjerskog, kulturnog i jezičnog identiteta.

Nažalost, u europskim zemljama nema jedinstvenog pristupa tome. Premda je znatan broj europskih zemalja, barem formalno, u tekstovima svojih ustava napustio odredbe o nacionalnoj državi i okrenuo se građanima, demosu kao izvoru suvereniteta, etnos je još postojan. Kada pažljivije čitamo ustavne odredbe europskih zemalja, nameće se zaključak da nema jedinstvenog pristupa problemu prava pripadnika nacionalnih manjina.

Početakom 90-tih godina prošloga stoljeća, pod okriljem Organizacije ujedinjenih naroda, donesena je Deklaracija o pravima pripadnika nacionalnih, etničkih, jezičnih ili vjerskih manjina (1992. godine).

Deklaracija je prvi univerzalni dokument u kojemu su proširena prava pripadnika nacionalnih manjina, tako što su države obvezane na razvijanje i pomoć u ostvarivanju, prije svih, kulturnih prava manjina. Za razliku od ranijih dokumenata o ljudskim pravima, kakvi su Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima i Povelja Ujedinjenih naroda, u kojima se uglavnom državama potpisnicama nalaže da se suzdrže od diskriminacije, Deklaracijom se uvodi obveza činjenja, uz ideju da puko suzdržavanje od nasilja, nesnošljivosti i diskriminacije samo po sebi nije dovoljno za osiguranje stvarne jednakosti manjine s većinom.“ (kraj)